Lietas Nr. C27217313
Lietas arhīva Nr. CA-0280-16/28

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2016.gada 25.janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Gvido Ungurs,
tiesneses Lelde Grauda un Skaidrīte Buivide,
ar tiesas sēdes sekretāru Robertu Jansonu,
piedaloties /pers. B/ pārstāvei advokātei Zentai Bičkovičai un Finanšu ministrijas pārstāvei /pers. C/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. B/ prasībā pret Latvijas valsti Finanšu ministrijas personā par morālā kaitējuma un zaudējumu atlīdzību sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2015.gada 9.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

2013.gada 25.novembrī /pers. B/ cēlis tiesā prasību pret Latvijas valsti Finanšu ministrijas personā par morālā kaitējuma un zaudējumu atlīdzību, kurā, pamatojoties uz Satversmes 92.panta trešo teikumu, 94.pantu, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5.panta 1. un 5.punktu, 13.pantu, lūdzis piedzīt no Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā par labu prasītājam materiālā kaitējuma atlīdzību Ls728, kas saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likuma 4. un 6.pantu šobrīd atbilst 1035,85 *euro* (1 *euro* = Ls0,702804), un morālā kaitējuma atlīdzību Ls48 600 jeb 69 151,57 *euro,* kopā 70 187,42 *euro,* kā arī atzīt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā likumiskos sešus procentus gadā no piedzenamās summas.

Prasības pieteikumā norādīts, ka tiesvedībā krimināllietā Nr.11370100108 tiesa, nepareizi kvalificējot noziedzīgu nodarījumu, nelikumīgi neizbeidza kriminālprocesu saistībā ar izlīgumu, piemēroja prasītājam apcietinājumu, kā rezultātā prasītājs esot faktiski izcietis nepamatoti piespriesto brīvības atņemšanas sodu. Prasītāja ieskatā, ja tiesa pareizi kvalificētu nodarījumu un izpildītu pienākumu izbeigt kriminālprocesu, viņš netiktu apcietināts un neatrastos brīvības atņemšanas vietā 243 dienas no 2011.gada 13.jūnija līdz 2012.gada 10.februārim.

Prasītājs norāda, ka ar Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurores 2009.gada 26.marta lēmumu Aizkraukles rajona tiesai tikusi nodota krimināllieta Nr.11370100108, kurā viņš ticis apsūdzēts pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas un 185.panta pirmās daļas, taču nodarījuma kvalifikācija pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas bijusi nepamatota, ko vēlāk atzinis Augstākās tiesas Senāts. Nodarījums bijis kvalificējams pēc Krimināllikuma 180.panta otrās daļas.

Tāpat prasītājs norāda, ka Aizkraukles rajona tiesai ticis iesniegts ar cietušo 2009.gada 7.oktobrī noslēgtais izlīgums, kas, nodarījuma pareizas kvalifikācijas gadījumā, bija pamats obligātai kriminālprocesa izbeigšanai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 377.panta 9.punktu un 7.panta otro daļu, ko Aizkraukles rajona tiesa nelikumīgi neesot ievērojusi.

2010.gada 2.februārī Aizkraukles rajona tiesa pieņēmusi lēmumu piemērot prasītājam apcietinājumu.

Krimināllieta Nr.11370100108 Aizkraukles rajona tiesā tikusi izskatīta 2011.gada 14.septembrī un tiesas sēdē ticis uzturēts iepriekš minētais izlīgums, lūdzot tiesai atbilstoši likumam izbeigt kriminālprocesu saistībā ar kriminālprocesu nepieļaujošu apstākli. Taču, pamatojoties uz tiesā iesniegto izlīgumu, ar 2011.gada 15.septembra spriedumu Aizkraukles rajona tiesa izbeigusi kriminālprocesu tikai apsūdzības daļā pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas, nelikumīgi atzīstot prasītāju par vainīgu pēc nepareizas kvalifikācijas – Krimināllikuma 175.panta trešās daļas, un sodot ar brīvības atņemšanu uz astoņiem mēnešiem, atstājot negrozītu drošības līdzekli – apcietinājumu.

Tādējādi, prasītāja ieskatā, tiesa, taisot spriedumu, neesot izpildījusi Kriminālprocesa likuma 481.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto pienākumu izbeigt kriminālprocesu un prasītājam tikusi prettiesiski turpināta apcietinājuma piemērošana.

Prasītājs norāda, ka arī apelācijas instances tiesas sēdē 2012.gada 2.februārī Zemgales apgabaltiesai tika atkārtoti lūgts pareizi kvalificēt prasītāja nodarījumu pēc Krimināllikuma 180.panta otrās daļas un izbeigt kriminālprocesu saistībā ar izlīgumu, nekavējoties tiesas zālē atbrīvojot prasītāju no apcietinājuma, taču ar Zemgales apgabaltiesas 2012.gada 2.februāra lēmumu pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

Ar Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 17.decembra lēmumu, norādot uz Krimināllikuma 175.panta trešās daļas nepareizu piemērošanu, nolēmums par prasītāja atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas ticis atcelts un, tikai atkārtoti skatot lietu apelācijas instances tiesā 2013.gada 7.martā, prokurors grozījis apsūdzību no Krimināllikuma 175.panta trešās daļas uz 180.panta otro daļu, un tiesa ar 2013.gada 7.marta spriedumu kvalificējusi prasītāja nodarījumu pēc Krimināllikuma 180.panta otrās daļas, izbeidzot kriminālprocesu saistībā ar noslēgto izlīgumu.

Prasītājs uzskata, ka tādējādi iepriekš tiesa attiecībā pret viņu esot rīkojusies nelikumīgi un nepamatoti. Ievērojot minēto, prasītājs 2013.gada 20.jūnijā vērsies Tieslietu ministrijā ar iesniegumu zaudējumu atlīdzības saņemšanai, tomēr ar 2013.gada 24.jūlija lēmumu viņam atteikta zaudējumu atlīdzināšana, jo prasītājs netiekot uzskatīts par likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" subjektu. Līdz ar to, prasītājam neesot iespējams atlīdzību par nodarīto kaitējumu saņemt administratīvā procesa ietvaros, kā rezultātā prasītājs vērsies vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Prasītājs norāda, ka savu tiesību aizstāvēšanai krimināllietā Nr.11370100108 viņam bijusi nepieciešama juridiskā palīdzība un par savu aizstāvību tiesvedības laikā no 2009.gada līdz 2013.gada viņš par juridiskās palīdzības saņemšanu kopā samaksājis Ls728 jeb 1035,85 *euro*. Prasītāja ieskatā, šie izdevumi atzīstami par viņam nodarīto materiālo kaitējumu, kas ir atlīdzināms, jo juridiskās palīdzības saņemšana bijusi nepieciešama krimināltiesisko attiecību taisnīga noregulējuma nodrošināšanai un izdevumi advokāta palīdzības samaksai esot cēloniskā sakarā ar tiesas nelikumīgo rīcību attiecībā pret prasītāju.

Tāpat prasītājs norāda, ka sakarā ar nelikumīgi 243 dienas ierobežoto brīvību viņam radīts morālais kaitējums, kuru prasītājs novērtē Ls48 600 jeb

69 151,57 *euro* apmērā jeb Ls200 par vienu nelikumīgā apcietinājumā pavadītu dienu.

Prasītāja ieskatā, nosakot morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, esot jāņem vērā, ka nelikumīgā apcietinājuma dēļ prasītājs ticis nošķirts no ģimenes un sabiedrības kopumā. Apcietinājuma dēļ prasītājam tikusi liegta dzīvošana ierastajā sadzīviskajā vidē un iespēja realizēt citas savas tiesības un brīvības, tajā skaitā, meklēt patstāvīgu darba vietu.

Prasītājs arī norāda, ka pirms apcietināšanas dzīvojis atsevišķā dzīvoklī ar savu ģimeni – sievu /pers. F/ un mazgadīgajiem bērniem 2008.gada 19.novembrī dzimušo /pers. G/ un 2010.gada 30.martā dzimušo /pers. H/. Apcietinājuma dēļ prasītājs neesot spējis nodrošināt bērnu minimālās vajadzības, arī sieva neesot varējusi viena pati uzturēt bērnus, līdz ar ko sievai nācies atstāt bērnus pie vecāsmātes un atstāt valsti, lai dotos peļņā uz ārzemēm. Pēc apcietinājuma bērni dzīvojuši pie vecmātes, bet kādu dienu tikuši atstāti vieni, kā rezultātā bērnus ievietoja bērnu namā. Minētais prasītājam apcietinājumā radījis nepārtrauktu un ilgstošu uztraukumu un bailes par bērnu likteni, mieru un labsajūtu. Atrodoties brīvībā, prasītājs nekad nebūtu pieļāvis bērnu ievietošanu bērnu namā, bet pats rūpētos par bērniem.

Tāpat prasītājs norāda, ka nelikumīgā apcietinājuma seku raksturs esot smags, ilglaicīgs un izjūtams joprojām. Prasītājs joprojām nespējot sakārtot dzīvi tādu kā pirms apcietinājuma, kas esot negatīvi ietekmējis prasītāja veselību un nervu sistēmu, prasītājs esot izjutis pazemojumu, jo nav spējis nodrošināt pietiekamu bērnu labklājību, turklāt apcietinājuma radītās sekas, prasītāja ieskatā, esot neatgriezeniskas, jo nav iespējams atgriezt astoņu mēnešu ilgu brīvības ierobežojumu.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2015.gada 9.aprīļa spriedumu /pers. B/ prasība pret Latvijas valsti Finanšu ministrijas personā par morālā kaitējuma un zaudējumu atlīdzību noraidīta pilnīgi.

Pirmās instances tiesa uzskatījusi, ka, pretēji Civillikuma 1635.panta trešajai daļai un Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai, prasītājs nav pierādījis viņam nodarītā morālā kaitējuma esamību, kā arī atbildētāja vainu.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka ar likumīgā spēkā stājušos Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2013.gada 7.marta spriedumu krimināllietā Nr.11370100108 /pers. B/ atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 180.panta otrajā daļā un sakarā ar noslēgto izlīgumu kriminālprocess prasītāja apsūdzībā pēc Krimināllikuma 180.panta otrās daļas izbeigts. Tāpat tiesa atstājusi negrozītu Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedumu daļā, kurā sakarā ar noslēgto izlīgumu izbeigts kriminālprocess prasītāja apsūdzībā pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas.

Tādējādi pirmās instances tiesa secinājusi, ka tiesa ir atzinusi prasītāja vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tomēr, ievērojot Kriminālprocesa likuma 377.panta pirmās daļas 9.punkta noteikumus, kriminālprocess izbeigts iztiesāšanas stadijā, jo lietā konstatēts apstāklis, kas nepieļauj kriminālprocesu, proti, noticis cietušā un prasītāja kā apsūdzētā izlīgums tādā kriminālprocesā, kuru var uzsākt tikai uz cietušās personas pieteikuma pamata.

Pirmās instances tiesa norādījusi, ka apmēru un kārtību, kādā tiek atlīdzināti zaudējumi, kas izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā, viņiem pildot dienesta pienākumus, ir nodarīti fiziskajām personām, kā arī kārtību, kādā tiek nodrošinātas šo personu aizskartās sociālās un darba garantijas, nosaka likums „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" un šā likuma 2.pants kā tiesisko pamatu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai paredz attaisnojošu tiesas spriedumu neatkarīgi no attaisnošanas motīviem vai krimināllietas izbeigšanu personu reabilitējošu apstākļu dēļ.

Pirmās instances tiesa arī konstatējusi, ka Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka prasītāja darbības bija nepamatoti kvalificētas pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas un tādējādi tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma daļā par prasītāja sodīšanu pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas.

Pirmās instances tiesas ieskatā, tiesas rīcība formāli šajā gadījumā atbilst likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 1.panta otrās daļas definīcijai par nelikumīgu rīcību, jo Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka tiesa ir pārkāpusi materiālo tiesību (Krimināllikuma) normas. Lai gan likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 2.panta 1.punkts kā tiesisko pamatu zaudējumu atlīdzināšanai paredz attaisnojošu spriedumu, pirmās instances tiesa uzskatījusi, ka šī tiesību norma ir piemērojama arī gadījumiem, kad spriedums ir attaisnojošs kādā tā daļā.

Tā kā konkrētajā gadījumā prasītājs bija apsūdzēts pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas, taču viņa izdarītajā nodarījumā nebija šī noziedzīgā nodarījuma sastāva, pirmās instances tiesa uzskatījusi, ka atbilstoši Kriminālprocesa likuma 519.panta 1.punktam spriedums šajā daļā ir attaisnojošs un ir piemērojamas speciālā likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" normas, kas nosaka iespējamās kompensācijas izmaksas kārtību.

Vēršoties tiesā vispārējā kārtībā, prasītājs neesot ievērojis speciālās tiesību normas, kas ietvertas likumā „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu", turklāt, pirmās instances tiesas ieskatā, prasītājs nepamatoti norādījis, ka atlīdzību par nodarīto kaitējumu viņam nebija iespējams saņemt administratīvā procesa ietvaros, jo Tieslietu ministrijas atteikumu atlīdzināt zaudējumus prasītājs bija tiesīgs pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā, taču to nav darījis.

Tāpat pirmās instances tiesa, pretēji prasītāja norādītajam, secinājusi, ka brīvība prasītājam tikusi ierobežota likumīgi, tās mērķis bija aizsargāt sabiedrības intereses un nodrošināt tiesvedību, jo pats prasītājs ilgstoši izvairījās no tiesas, tādējādi neveicot Civillikuma 1776.pantā paredzētos saprātīgos pasākumus zaudējumu novēršanai. Tikai vēlāk prasītājam pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas piespriestais sods esot ticis ieskaitīts apcietinājumā, kas viņam bija piemērots kā drošības līdzeklis viņa paša darbību dēļ. Pirmās instances tiesas ieskatā, konkrētajā gadījumā apcietinājums bija samērīgs prasītāja tiesību uz brīvību ierobežojums.

Pirmās instances tiesa arī apšaubījusi prasītāja norādīto, ka morālo kaitējumu viņam nodarījis ilgais apcietinājumā pavadītais laiks, kā dēļ prasītājs nespējot atjaunot savu dzīvi tādu, kāda tā bijusi līdz apcietinājumam, jo konstatējusi, ka prasītājs pēdējo gadu laikā vairākas reizes ticis sodīts par zādzībām un daudz laika pavadījis cietumā.

Pirmās instances tiesas ieskatā, prasītājs, izdarot noziedzīgus nodarījumus, pats esot izvēlējies šādu dzīvesveidu, kas ietver risku nonākt cietumā, un labi apzinājies, kādas būs sekas, turpinot izdarīt noziedzīgus nodarījumus, tādējādi pats prasītājs esot nošķīris sevi no ģimenes un sabiedrības.

Tāpat pirmās instances tiesa konstatējusi, ka prasītājs iepriekš strādājis tikai gadījuma darbus un nav maksājis nodokļus, kā arī lietā nav iesniedzis pierādījumus, ka viņš no saviem ienākumiem būtu maksājis par dzīvokļa īri, kurā mitinājies kopā ar savu ģimeni.

Pirmās instances tiesas ieskatā, pretēji prasītāja norādītajam, nepastāvot arī cēloņsakarība starp prasītāja apcietinājumu un viņa bērnu palikšanu bez mātes, kā arī bērnu ievietošanu bērnu namā, jo prasītājs izdarījis noziedzīgus nodarījumus labi apzinoties, ka var tikt sodīts ar brīvības atņemšanu.

Tādējādi pirmās instances tiesa atzinusi, ka tiesai nav iesniegta tāda prasība un pierādījumi, no kuriem būtu konstatējama atbildētāja vaina, kas būtu tiešā cēloniskā sakarā ar prasītāja prasīto morālo kaitējumu un tā atlīdzinājumu. Tāpat tiesa norādījusi, ka Civillikuma 1635.pants paredz civiltiesisku aizsardzību prettiesiskas darbības rezultātā, kas konkrētajā lietā neesot pierādīta.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis prasītājs /pers. B/, pārsūdzot to pilnā apjomā un lūdzot prasību apmierināt.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesa neesot izpratusi Satversmes 92.panta trešā teikuma izšķirošo nozīmi izskatāmajā lietā un nepamatoti attiecinājusi Civillikuma normas uz izskatāmo lietu. Tāpat pirmās instances tiesa neesot izpratusi lietas izskatīšanā nozīmīgus krimināltiesību un kriminālprocesuālos apstākļus par apsūdzētā atrašanās apcietinājumā pamatu un attaisnojoša sprieduma izpratni, kā arī nepamatoti neesot vērtējusi Tieslietu ministrijas atziņas, nonākot pretrunā ar Tieslietu ministrijas motivētu viedokli par likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" neattiecināšanu uz konkrēto gadījumu.

Prasītājs uzskata, ka pirmās instances tiesa neesot sapratusi, ka viņa prasība, kas celta pret valsti un pamatota ar Satversmes 92.panta trešo teikumu, izriet no publiski tiesiskajām attiecībām, nevis no privāttiesiskajām attiecībām, tādējādi nepamatoti lietā piemērojusi Civillikuma 1635. un 1776.pantu.

Prasītāja ieskatā, esot vispārzināms, ka par nozīmīgu tiesību aizskārumu tiek uzskatīts Satversmē un starptautiskajos tiesību aktos ietverto tiesību aizskārums, pie kurām pieder arī tiesības uz brīvību. Ievērojot minēto, izskatāmajā lietā neesot piemērojams Civillikuma 1635.pants un prasītājam neesot nepieciešams pierādīt valsts vainu kaitējuma nodarīšanā. Tā kā tiesa tiesas spriešanas procesā krimināllietā Nr.11370100108, realizējot valsts varu, nepamatoti ierobežojusi prasītāja brīvību, kaitējuma nodarīšana esot prezumējama.

Tāpat prasītājs norāda, ka tiesai izskatāmajā lietā neesot ticis lūgts vērtēt, vai bijusi likumīga vai nelikumīga drošības līdzekļa – apcietinājuma, piemērošana prasītājam ar Aizkraukles rajona tiesas 2010.gada 2.februāra lēmumu.

Pirmās instances tiesa nepamatoti neesot vērtējusi būtisku apstākli, ka prasītāja brīvības ierobežošana krimināllietā Nr.11370100108 sadalāma sekojošos laika periodos: no 2011.gada 13.jūnija, kad tika uzsākta 2010.gada 2.februāra lēmuma par apcietinājuma piemērošanu izpilde, līdz 2011.gada 15.septembrim, kad tika pieņemts nelikumīgs Aizkraukles rajona tiesas spriedums, un no 2011.gada 15.septembra līdz 2012.gada 10.februārim, kad prasītājs faktiski izcieta nelikumīgi piespriesto kriminālsodu – brīvības atņemšanu uz 8 mēnešiem.

Prasītāja ieskatā, ja Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedumā tiktu pareizi piemērotas Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normas, kriminālprocess būtu izbeigts sakarā ar izlīgumu jau 2011.gada 15.septembrī un prasītājs neatrastos brīvības atņemšanas vietā līdz pat 2012.gada 10.februārim.

Pirmās instances tiesa neesot ņēmusi vērā to, ka Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedumā apcietinājums prasītājam atstāts negrozīts līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai nolūkā nodrošināt sprieduma izpildi, proti, prasītāja ieskatā, nelikumīga brīvības atņemšanas soda izciešanu, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 241.panta trešo daļu. Līdz ar to prasītājs atradies brīvības atņemšanas vietā no 2011.gada 15.septembra līdz 2012.gada 10.februārim tikai tāpēc, ka Aizkraukles rajona tiesa ar 2011.gada 15.septembra spriedumu esot nelikumīgi sodījusi prasītāju ar brīvības atņemšanu uz 8 mēnešiem, lai gan tiesai bija obligāts pienākums izbeigt kriminālprocesu sakarā ar izlīgumu kā kriminālprocesu nepieļaujošo apstākli. Tā kā prasītāja un cietušās personas izlīgums bija kriminālprocesu absolūti nepieļaujošs apstāklis un obligāts pamats tā izbeigšanai, tajā skaitā apcietinājuma nekavējošai atcelšanai, prasītāja ieskatā, esot izvērtējams arī viņa brīvības ierobežojuma no 2011.gada 13.jūnija līdz 2011.gada 15.septembrim likumīgums.

Prasītājs uzskata, ka pirmās instances tiesa izdarījusi arī nepamatotu secinājumu, ka prasītājs var saņemt kompensāciju saskaņā ar likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 2.panta 1.punktu, jo neviens no prasītāja iesniegtajiem nolēmumiem krimināllietā Nr.11370100108 nav attaisnojošs spriedums. Tiesa neesot ņēmusi vērā Tieslietu ministrijas 2015.gada 24.marta atzinumu Nr.1-13.2/1166, kurā motivēti esot norādīts, ka prasītājs nav minētā likuma subjekts.

Prasītājs arī norāda, ka morālais kaitējums no nelikumīgas brīvības ierobežošanas esot gan prezumējams pats par sevi, gan secināms no prasības pieteikuma un tiesas sēdē nopratinātās liecinieces /pers. I/ liecību satura, ko pirmās instances tiesa savā spriedumā pat neesot minējusi. Tāpat pirmās instances tiesa spriedumā vispār neesot vērtējusi prasījumu par materiālā kaitējuma Ls728 atlīdzību, ko veido prasītāja izdevumi saistībā ar savu tiesību aizstāvēšanu krimināllietā Nr.11370100108.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītāja /pers. B/ pārstāve advokāte Zenta Bičkoviča apelācijas sūdzību un prasību uzturēja uz tajās norādīto motīvu pamata.

Finanšu ministrijas pārstāve /pers. C/ apelācijas instances tiesas sēdē apelācijas sūdzību un prasību neatzina.

Motīvu daļa

Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi un novērtējusi lietai pievienotos rakstveida pierādījumus, uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Lietā nepastāv strīds, ka kriminālprocesā Nr.11370100108 /pers. B/ bija celta apsūdzība noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā un 185.panta pirmajā daļā.

Tāpat lietā nepastāv strīds par to, ka ar Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedumu /pers. B/ tika atzīts par vainīgu Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz astoņiem mēnešiem, soda izciešanas terminā ieskaitot /pers. B/ atrašanos iepriekšējā apcietinājumā no 2009.gada 22.marta līdz 2009.gada 24.martam un no 2011.gada 13.jūnija līdz šī sprieduma spēkā stāšanās dienai. Savukārt kriminālprocess pret /pers. B/ par Krimināllikuma 185.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu sakarā ar cietušā un apsūdzētā izlīgumu, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 377.panta 9.punktu un 481.panta pirmās daļas 1.punktu, izbeigts (*lietas 10.-13.lapa*).

Ar Zemgales apgabaltiesas 2012.gada 2.februāra lēmumu minētais Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedums atstāts negrozīts *(lietas 22.-25.lapa)*.

Kā izriet no /pers. J/ 2012.gada 10.februāra izziņas Nr.1265-9011 *(lietas 26.lapa)*, sakarā ar Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedumā piespriestā soda izciešanu /pers. B/ 2012.gada 10.februārī ir atbrīvots no apcietinājuma.

Savukārt ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 17.decembra lēmumu nolemts atcelt Zemgales apgabaltiesas 2012.gada 2.februāra lēmumu daļā, ar kuru atstāts negrozīts Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedums daļā par /pers. B/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas un krimināllietu šajā daļā nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā *(lietas 27.-31.lapa)*.

Kā redzams no minētā kasācijas instances tiesas nolēmuma, tiesa, kvalificējot apsūdzētā /pers. B/ darbības, bija nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 175.panta trešo daļu un līdz ar to pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma šajā daļā. Tāpat kasācijas instances tiesa atzinusi, ka, izskatot lietu no jauna, apelācijas instances tiesai jāpārbauda arī lietā noslēgtā izlīguma atbilstība Kriminālprocesa likuma prasībām un jāizlemj aizstāves lūgums par šāda izlīguma tiesisko seku izvērtēšanu.

Izskatot lietu apelācijas instancē atkārtoti, ar Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2013.gada 7.marta spriedumu Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedums daļā par /pers. B/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas atcelts,

vienlaikus atzīstot /pers. B/ par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 180.panta otrajā daļā un sakarā ar noslēgto izlīgumu kriminālprocesu /pers. B/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 180.panta otrās daļas, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 377.panta 9.punktu un 481.panta pirmās daļas 1.punktu, izbeidzot *(lietas 32.-35.lapa)*.

Līdz ar to, ar minētajiem tiesu nolēmumiem apstiprinās prasītāja apelācijas sūdzības arguments, ka gadījumā, ja Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedumā tiktu pareizi piemērotas Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normas, kriminālprocesam viņa apsūdzībā būtu jābūt izbeigtam sakarā ar izlīgumu jau 2011.gada 15.septembrī un prasītājs neatrastos brīvības atņemšanas vietā līdz pat 2012.gada 10.februārim.

Faktiski iepriekš minētie apstākļi liecina par to, ka prasītājs laika periodā no 2011.gada 15.septembra līdz 2012.gada 10.februārim atradies apcietinājumā, jo tiesa bija pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumu, nepareizi piemērojot Krimināllikuma 175.panta trešo daļu un sodot prasītāju ar brīvības atņemšanas sodu uz astoņiem mēnešiem, kuru prasītājs pēc būtības ir arī izcietis, lai gan prasītāju notiesājošs spriedums nav stājies likumīgā spēkā un konkrētajā gadījumā tiesai jau 2011.gada 15.septembrī bija obligāts pienākums izbeigt kriminālprocesu pilnībā sakarā ar cietušā un apsūdzētā izlīgumu kā kriminālprocesu nepieļaujošo apstākli, kas nepārprotami izslēgtu arī turpmāku drošības līdzekļa – apcietinājuma, piemērošanu prasītājam.

Atbilstoši likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 1.panta otrajai daļai, ja izziņas iestāde, prokuratūra vai tiesa ir pārkāpusi materiālo vai procesuālo tiesību normas, to rīcība ir uzskatāma par nelikumīgu.

Kā jau norādīts iepriekš, arī kasācijas instances tiesa, atceļot apelācijas instances tiesas lēmumu, ar kuru bija atstāts negrozīts Aizkraukles rajona tiesas 2011.gada 15.septembra spriedums daļā par /pers. B/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas, atzinusi, ka tiesas nolēmums šajā daļā bija nelikumīgs.

Ievērojot minēto, ir pamats secināt, ka prasītāja brīvība laika periodā no 2011.gada 15.septembra līdz 2012.gada 10.februārim tikusi ierobežota tiesas nelikumīgas rīcības rezultātā.

Vienlaikus Civillietu tiesas kolēģija uzskata par nepamatotu prasītāja viedokli, ka būtu izvērtējams arī viņa brīvības ierobežojuma likumīgums pirmstiesas procesā, proti, laika periodā no 2011.gada 13.jūnija līdz 2011.gada 15.septembrim, jo, kā to pamatoti konstatējusi pirmās instances tiesa, pirmstiesas procesā brīvība prasītājam tikusi ierobežota likumīgi, tās mērķis bija aizsargāt sabiedrības intereses un nodrošināt tiesvedību, jo pats prasītājs ilgstoši izvairījās no tiesas.

Kārtību, kādā tiek atlīdzināti zaudējumi, tajā skaitā arī nemantiskie zaudējumi, kas izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā, viņiem pildot dienesta pienākumus, ir nodarīti fiziskajām personām, nosaka likums „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" (sk. šā likuma 1.panta pirmo daļu).

Iepriekš minētie lietas apstākļi arī liecina, ka lietā konstatējami minētā likuma 3.panta 1. un 2.punktā noteiktie gadījumi, kad persona ir tiesīga prasīt zaudējumu atlīdzību.

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, nav pamatots prasītāja viedoklis, ka konkrētajā gadījumā minētā likuma normas neesot piemērojamas, jo attiecībā pret prasītāju uzsāktais kriminālprocess nav izbeigts personu reabilitējošu apstākļu dēļ, kā arī nav ticis taisīts prasītāju attaisnojošs spriedums, proti, neesot konstatējams šā likuma 2.pantā noteiktais zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 2.pants, pirmkārt, ir tulkojams kopsakarā ar šā likuma 1.panta trešo daļu, kas noteic, kādos gadījumos izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcība būtu uzskatāma par nepamatotu, proti, izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcība ir nepamatota, ja tā lēmuma pieņemšanas brīdī ir atbildusi materiālo un procesuālo tiesību normām, taču vēlāk radies šā likuma 2.pantā paredzētais zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats.

Savukārt saskaņā ar šā likuma 1.panta otro daļu, lai konstatētu izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgu rīcību, nav nepieciešams vienlaikus konstatēt arī šā likuma 2.pantā paredzēto zaudējumu atlīdzināšanas tiesisko pamatu.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas un arī Finanšu ministrijas paskaidrojumos paustajam viedoklim *(lietas 50.-54.lapa)*, ka likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 2.pantā uzskaitītais tiesiskais pamats nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai nav izsmeļošs un tulkojams paplašināti.

Turklāt, arī minētā likuma 5.panta trešā daļa, kas noteic, ka personai ir tiesības celt prasību par tāda morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas radies izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā, un tā izskatāma tiesā civilprasības kārtībā, nesaista šādas prasības celšanu ar šā likuma 2.panta nosacījumu esamību.

Šajā tiesību normā ietverta vispārēja norāde, kas atkārto Satversmes 92.pantā, Civillikuma 1635.pantā, kā arī citās tiesību normās ietverto vispārējo principu, ka jebkurai personai nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ir tiesības griezties tiesā ar prasību par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Tādējādi, konkrētajā gadījumā morālā kaitējuma atlīdzības pamatu nosaka likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 5.panta trešā daļa kā speciāla norma.

Satversmes 94.pantā paredzētās personas tiesības uz brīvību un personisko neaizskaramību ir viena no būtiskākajām cilvēktiesību garantijām tiesiskā valstī. Minētā panta konstitucionālās tiesības uz brīvību ietver tiesības uz brīvību no apcietinājuma un līdzīgiem ierobežojumiem, tās ir paredzētas ANO Vispārējās Cilvēktiesību deklarācijas 9.pantā un Konvencijas 5.pantā. Tās ir pirmā līmeņa pamattiesības indivīda fiziskās drošības aizsardzībai un kā tādas bauda fundamentālu nozīmi *(sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā.-Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 183.-184.lpp.)*.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka personas brīvības nepamatota ierobežošana ir uzskatāma par būtisku tiesību aizskārumu, kas ir pamats nodarītā kaitējuma atlīdzināšanai likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" noteiktajā kārtībā. Turklāt nelikumīga notiesājoš a sprieduma pasludināšana, vēlāka kriminālprocesa izbeigšana, kaut arī nereabilitējošu apstākļu dēļ, un nepamatotā brīvības ierobežošana personai rada morālas ciešanas.

Atbilstoši Civillikuma 1635.panta otrajai daļai, ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu.

„Morālais kaitējums ir prezumējams, t.i. tiek pieņemts, ka konkrēts aizskārums konkrētai personai varētu izraisīt nepamatotas ciešanas (..) Morālā kaitējuma sekas var nolīdzināt ar noteiktu mantisku vērtību, kas nav zaudējumi. Šo mantisko pamatojumu sauc par kompensāciju, sāpju naudu." *(Mag.iur. Agris Bitāns „Par morālā kaitējuma izpratni Latvijā", Jurista vārds, 18.09.2001.)*.

„Atšķirībā no ķermeniskā kaitējuma, morālā kaitējuma sekas var arī nebūt acīmredzamas, tomēr, sabiedrībai ir svarīgas ne tikai dzīvības, veselības un īpašuma neaizskaramība, bet arī personisko tiesību neaizskaramība (..). Šo personisko tiesību vērtība ir tajā apstāklī, ka tās pastāv pašas par sevi un to reālas pielietošanas iespēja nosaka cilvēka stāvokli sabiedrībā." *(Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskajā redakcijā, Rīga, 2000., 633.lpp)*.

Nevar būt šaubu par to, ka nepamatota brīvības ierobežošana aizskāra prasītāja personiskās tiesības, tai skaitā konkrētajā gadījumā arī tiesības uz ģimenes dzīvi, kā arī sagādāja garīgas ciešanas un psiholoģiskus pārdzīvojumus. Līdz ar to ir pamats atzīt, ka tā rezultātā prasītājs ir cietis morāli, jo apcietinājuma laikā atradies psiholoģiskās nomāktības un emocionālā trauksmes stāvoklī.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka prasītājs ir pierādījis viņam nodarītā morālā kaitējuma esamību, ko viņam radījusi tiesas nelikumīga rīcība.

Pie minētajiem apstākļiem valstij ir pienākums atbildēt par tiesību aizskārumu, kas nodarīts prasītājam, nepamatoti ierobežojot viņa tiesības uz brīvību, kas noteikts arī Satversmes 92.pantā.

Tādējādi Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas secinājums par pilnīgu prasības noraidīšanu apstākļos, kad lietā ir guvis apstiprinājumu cilvēka pamattiesību pārkāpuma fakts, neatbilst Satversmes 92.panta izpratnei par personas tiesībām saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu.

Tiesu prakses apkopojumā norādīts, ka morālā kaitējuma atlīdzībai nav mērķis kompensēt, bet gan pēc citiem kritērijiem noteikt, cik būtu saprātīgi vajadzīgs, lai mierinātu cietušo (*sk. Tiesu prakses apkopojumu „Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās". Rīga, 2014. - 9.lpp.).*

Par cik speciālajā tiesību normā „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu", atšķirībā no atlīdzināmiem mantiskiem zaudējumiem, likumdevējs nav normatīvi noteicis morālā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanas kritērijus un nav cita likuma, kas noteiktu šādus kritērijus situācijā, kad atbildētājs civiltiesiskā strīdā ir valsts, Civillietu tiesas kolēģija, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5.panta piekto un sesto daļu, uzskata, ka tiesai šajā gadījumā vajag vadīties pēc Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma, kurš reglamentē līdzīgas tiesiskās attiecības.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā (...) cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Savukārt šā panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 4268,62 *euro*. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 7114,36 *euro*, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 28 457,44 *euro*.

Kā kritērijus morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēra noteikšanai Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā arī tiesas spriedumus citās lietās, kas veido vienveidīgu tiesu praksi. Tā, piemēram, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2013.gada 17.jūnijā taisījusi spriedumu lietā Nr.CA-2045-13/28, kurā atzinusi par atbilstošu atlīdzību Ls200 jeb 284,57 *euro* apmērā personai par 32 dienu nepamatoti piemēroto drošības līdzekli – apcietinājumu. Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 17.oktobra spriedumu lietā Nr.CA-2382-12/31, atzīta par atbilstošu atlīdzība Ls300 jeb 426,86 *euro* apmērā personai par divu mēnešu un 24 dienu nepamatoti piemēroto drošības līdzekli – apcietinājumu. Savukārt, izskatot prasību pret valsti par morālā kaitējuma atlīdzināšanu sakarā ar personas nepamatotu atrašanos apcietinājumā vairāk kā gadu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2012.gada 2.aprīļa spriedumu lietā Nr.CA-1023/18 personai piedzinusi atlīdzību Ls1000 jeb 1422,87 *euro*.

Nosakot morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru, Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā arī to, ka lietā nav apstiprinājies prasītāja apgalvojums, ka tieši apcietinājuma dēļ prasītājs neesot spējis uzturēt savu ģimeni un ka viņš ir tēvs 2010.gada 30.martā dzimušajam /pers. H/. Tāpat no lietā iesniegtajiem Rīgas bāriņtiesas 2013.gada 7.augusta lēmumiem *(lietas 100.-101., 104.-111.lapa)* redzams, ka arī prasītāja aizgādības tiesību pār meitu /pers. G/ pārtraukšanai iemesls nav bijis prasītāja apcietinājums, bet gan paša prasītāja savu kā vecāka tiesību un pienākumu pienācīga neizpratne.

Tādējādi, izvērtējot lietas apstākļus to kopumā, prasītāja nepamatoti apcietinājumā pavadīto laiku, kā arī izvērtējot prasītāja aizskarto tiesību nozīmīgumu un konkrētā aizskāruma smagumu, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka prasītājam kā taisnīga un samērīga morālā kaitējuma atlīdzība nosakāma atlīdzība 1000 *euro* apmērā, bet prasītāja prasība par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu pārējā daļā ir noraidāma.

Civilprocesa likuma 195.pants noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, kā arī prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Tādējādi tiesai pašai *(ex officio)* neatkarīgi no prasītāja prasījuma jānoteic prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei vai dienai, kad parādnieka mantu pārdod izsolē, saņemt procentus no tiesas piespriestās maksājuma summas uz likuma pamata (Civillikuma 1759.pants), kuru apmērs noteikts Civillikuma 1765.pantā. *(sk. sal. Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 4.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-87, 2010.gada 13.oktobra lēmumu lietā Nr.SPC -166/2010)*. Šos procentus aprēķina tiesu izpildītājs, kurš nolēmumu izpilda (Civilprocesa likuma 631.panta pirmā daļa).

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājam nosakāmas arī tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – sešus procentus gadā, no sprieduma labprātīgas izpildes termiņā nesamaksātās piedzenamās summas, jo saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, procentu apmērs ir seši procenti no simta gadā.

Savukārt tiesvedība /pers. B/ prasības daļā par zaudējumu 1035,85 *euro* atlīdzību, ko veido prasītāja izdevumi par juridisko palīdzību kriminālprocesā Nr.11370100108 *(lietas 36.-39.lapa)*, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, saskaņā ar Civilprocesa likuma 223.panta 1.punktu ir izbeidzama, jo atbilstoši likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 7. un 8.pantam izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā personai radīto mantisko zaudējumu atlīdzināšana notiek administratīvā procesa kārtībā un nav pakļauta izskatīšanai vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Apstāklis, ka administratīvā procesa ietvaros Tieslietu ministrija, izskatot prasītāja iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu, to noraidījusi, jo nav konstatējusi mantisko zaudējumu atlīdzināšanas tiesisko pamatu *(lietas 40.-41.lapa)*, pats par sevi nedod pamatu šo strīdu skatīt civiltiesiskā kārtībā. Saskaņā ar likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 8.panta pirmo daļu minētais lēmums par atteikumu atlīdzināt zaudējumus bija pārsūdzams Administratīvajā rajona tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedumā juridiskais novērtējums bija nepareizs.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājam /pers. B/ šīs lietas izskatīšanas laikā ir radušies tiesāšanās izdevumi, un proti, ar lietas vešanu saistītie izdevumi – izdevumi advokāta palīdzības samaksai 363 *euro* apmērā *(lietas 98. lapa)*.

Civilprocesa likuma 44.panta otrā daļa noteic, ka ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis.

Tādējādi, ņemot vērā, ka prasītāja prasība tiek daļēji apmierināta un apmierinātās prasības summa ir 1000 *euro*, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktu un otro daļu no atbildētājas par labu prasītājam ir piespriežami ar lietas vešanu saistītie izdevumi – izdevumi advokāta palīdzības samaksai, apmērā, kas nepārsniedz 30 procentus no prasījumu apmierinātās daļas, tas ir, 300 *euro*. Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, šāds atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības samaksai apmērs atbilst arī objektīviem ar lietu saistītiem apstākļiem, proti, celtās prasības summai, lietas sarežģītības un apjomīguma pakāpei, tiesas sēžu skaitam lietas izskatīšanas laikā un tiesu instancei, kurā prasība ir izskatīta, un uzskatāms par taisnīgu un samērīgu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 44., 97., 189.-193., 195., 204.[1]pantu, 223.panta 1.punktu, 426., 430., 432., 434., 440.pantu, Civillietu

tiesas kolēģija

nosprieda:

/pers. B/ prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no Latvijas valsts par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, morālā kaitējuma atlīdzību 1000 *euro* (vienu tūkstoti *euro*) un samaksātos tiesāšanās izdevumus 300 *euro* (trīs simtus *euro*), kopā 1300 *euro* (vienu tūkstoti trīs simtus *euro*), izmaksājot piedzīto naudas summu no valsts budžetā speciāli šiem mērķiem paredzētajiem līdzekļiem.

/pers. B/ tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – 6 (sešus) procentus gadā, no sprieduma labprātīgas izpildes termiņā nesamaksātās piedzenamās summas.

/pers. B/ prasību daļā par morālā kaitējuma atlīdzības 68 151,57 *euro* piedziņu noraidīt.

Tiesved/pers. B/ prasības daļā par zaudējumu 1035,85 *euro* atlīdzību izbeigt.

Sprieduma labprātīgas izpildes termiņš ir 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2016.gada 2.jūnijā.

Tiesneši G.Ungurs

L.Grauda

S.Buivide